

Вікторія Задоя

викладач

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ІНСТИТУТ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Одним із пріоритетних напрямків розвитку українського місцевого самоврядування є забезпечення прозорості його діяльності. Розглядаючи тему самоврядування в Україні, вважаємо актуальним дослідження змісту та природи правової держави як елемента гласності в діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення демократизації держави – процесу суспільного будівництва.

Інститут місцевого самоврядування є важливою частиною демократичної держави. Зі становленням цієї системи нерозривно пов'язаний розвиток держави і права в цілому. Після Конституції України нормативно-правовим актом, який визначає основні принципи діяльності та систему органів місцевого самоврядування, є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Він визначає принципи, організацію та обов'язки гарантій і діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Термін «місьцеве самоврядування» означає самостійне вирішення важливих питань місцевого значення в рамках Конституції та законів України [1]. Територіальні громади повинні мати можливість реалізувати своє право на самоврядування. Держава, у свою чергу, має забезпечити це право шляхом розробки та впровадження організаційних, фінансово-правових та економічних механізмів забезпечення самодостатності територіальних громад.

Проаналізувавши погляди Л. Наливайко, ми підтримуємо її позицію щодо верховенства права не лише з точки зору волі людини, а й чітко визначених норм, які не можна порушувати [2]. Тому верховенство права є однією з основоположних складових створення чіткої та якісної системи місцевого самоврядування. Тобто, ніхто не повинен впливати на норми, встановлені законодавством, а реалізація принципів верховенства права має бути більш ефективною, щоб зробити діяльність влади продуктивною та сприяти боротьбі з корупцією.

У 1991 році, в процесі здобуття незалежності з радянської точки зору, Україна мала нове розуміння встановлення влади. Активно розвивається поняття «публічна влада» [3], яке означає, що територіальні громади мають можливість реалізувати свої права та провадити діяльність на демократичних засадах. Для збереження демократичного статусу країни необхідно покращити верховенство права та підвищити прозорість на

законодавчому рівні. Адже створення ефективних інститутів місцевого самоврядування є запорукою успішного функціонування правової демократії та рушійною силою децентралізації.

Дослідивши різні аспекти місцевого самоврядування, вважаємо, що одним із важливих елементів реалізації принципу верховенства права у цій сфері є право громадян на участь у місцевому самоврядуванні. Стаття 5 Конституції України визначає органи місцевого самоврядування як форму здійснення народовладдя [4]. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні є запорукою розвитку демократичної країни. Українське місцеве самоврядування передбачає такі основні форми реалізації громадянами свого права на участь у місцевому самоврядуванні: збори громадян; місцеві референдуми; місцеві ініціативи; громадські слухання. Верховенства права може бути реалізовано в повсякденній діяльності громади для забезпечення сучасних потреб суспільства.

Останнім часом в Україні було прийнято кілька законів, які забезпечують відкритість і прозорість діяльності органів місцевого самоврядування. Проаналізувавши, ми дійшли висновку, що хоча нормативна база велика, деякі документи часто суперечливі, що робить ідею прозорості неможливою. Така недбалість у законотворчому процесі часто призводить до випадків корупції, шахрайства та зловживання владою. Тому для усунення цих проблем є нагальна потреба на законодавчому рівні розробити дієві механізми публічного доступу.

У цьому процесі особливе місце має займати принцип верховенства права. Верховенство права – це основний правовий принцип, який передбачає, що ніхто не стоїть над законом і ніхто не може бути безпідставно покараний державою [5].

Отже, для формування ефективних механізмів роботи органів місцевого самоврядування у сучасних умовах державотворення необхідно через відповідне законодавство закріпити елементи гласності в їх діяльності, яка в свою чергу базуватиметься на принципі верховенства права та активної участі громадян у діяльності органів місцевого самоврядування. Прозорість влади та інформації забезпечать основу демократичної держави. Розвиток спроможності органів місцевого самоврядування належним чином відображати суспільні потреби та суспільні інтереси в результатах своєї діяльності сприятиме підвищенню їх діяльності та довіри населення.

1. Ye, Minakova, and I. Nalyvaiko. «Application of mediation in the resolution of public legal disputes with the participation of local governments.» *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)* 3.47 (2022): 223-227.

2. Наливайко, Л. Р. «Державний лад України: теоретико-правова модель.» (2009).

3. Касяненко, Є. В. «Теоретико-правова характеристика трансформації статусу місцевих державних адміністрацій в умовах децентралізації влади.» (2017).

4. Конституція України : (з офіц. тлумаченням Конституц. Суду України). Київ : Ліра, 2006. 96 с.

5. Наливайко, Л. Р., О. В. Бочковий, Є. В. Мінакова. «Проблеми реалізації повноважень органів місцевого самоврядування з питань, пов'язаних з внутрішньо переміщеними особами в умовах децентралізації влади (за результатами опитування пілотних громад).» *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ* 1 (2022): 130-136.

Дар'я Лавренко

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЩОДО КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ

Актуальність тематики колізійності норм щодо фізичних осіб у контексті сучасних подій в Україні з 2014 року.

Їх зміни у законодавстві та перспективи розвитку викликає наразі неабияку дискусійність у науковій та політичній спільноті. На сьогодні, у зв'язку із національною політичною ситуацією можна спостерігати проблематику правового регулювання деяких питань соціального життя людини. А тому, вирішувати та забезпечувати їх нормативне урегулювання слід динамічно та ефективно.

Вищезазначене питання з 2014 року цікавить багатьох науковців. Зокрема, таких, як М.М. Алмаші, О.М. Бикова, Ю.М. Бисаги, Д.М. Белова, А.Ю. Олійника, В.Ф. Погорілка, Н.Г. Шукліної та інші. Водночас, цей перелік не є вичерпним та доповнюється майже кожного дня.

Основним учасником будь-яких відносин у суспільстві є фізична особа. Зокрема, людська життєдіяльність майже з усіх сторін урегульована нормами права та вітчизняним законодавством. Категорія «фізична особа» персоніфікує суб'єкта права. Офіційне визначення поняття особи відсутнє, відтак у ч.1 ст.2 Цивільного кодексу України прописано наступне: учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи. Виходить, що законодавець виділяє два види осіб: фізичні та юридичні.

Відповідно до ст.24 ЦКУ, людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою. Відповідно до ст. 80 Цивільного кодексу України, юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку [1].

Щодо змісту поняття фізичної особи, то на сьогодні правова теорія розрізняє «звичайну» фізичну особу та фізичну особу-підприємця. Статус підприємця наділяє людину ширшими правами та обов'язками. Перша позиція є універсальною з того, що вживання поняття «особа» дозволяє у законодавства здійснити офіційн оформлення змісту відносин їх учасників.